

Atletik udøvere ved DM i atletik 1947. Ivar Vind sidder forreste række nr. 2 fra højre, mens hans efterfølger i IOC Niels Holst Sørensen sidder forreste række nr. 2 fra venstre.

Ivar Vind, en dansk frontkæmper Olympiske værdier og konflikter

ELSE TRANGBÆK OG SØREN RIISKJÆR

I perioden fra 1960'erne og frem til 1980'erne var den olympiske idé og den Internationale Olympiske Komité (IOC) under pres fra mange sider. De politiske konflikter på den globale scene satte markante spor, kommercialiseringen udhulede forældede amatørregler, doping blev et åbenlyst problem, og nogle af de grundlæggende olympiske værdier blev sat til debat.

I netop denne periode havde danskeren Ivar Vind sæde i IOC – fra 1959 til sin død i 1977 – og han fik en central placering. Ivar Vind har formodentlig været den mest magtfulde dansker i international idræt. Artiklen giver et billede af, hvem Ivar Vind var og nogle af de store dilemmaer, som Vind blev involveret i og forholdt sig aktivt til. Kernen i disse dilemmaer præger stadig den olympiske bevægelse.

ELSE TRANGBÆK
Ph.d. i historie
Professor emerita Københavns Universitet
etrangbaek@nexs.ku.dk

SØREN RIISKJÆR
Cand.phil
Tidligere kontorchef i Kulturministeriet
Tidligere direktør i Team Danmark
Tidligere idrætspolitisk chef i DGI
soren@riiskjaer.dk

INTRODUKTION

I perioden fra 1960'erne og frem til 1980'erne var den olympiske ide og den Internationale Olympiske Komite (IOC) under pres på mange fronter. De politiske konflikter på den globale scene satte markante spor, og nogle af de grundlæggende olympiske værdier blev sat til debat.

I netop denne periode havde danskeren Ivar Vind (1923 – 1977) sæde i IOC – fra 1959 til sin død i 1977 - og han fik en central og yderst magtfuld placering. Ivar Vind har formodentlig været den mest magtfulde dansker i international idræt gennem tiderne.

Han sad i den magtfulde Executive Committee i 1960'erne og var meget tæt på først Average Brundage og siden Lord Kilanin – IOC's præsidenter i perioden. Ivar Vind blev dybt involveret i en række af de brændende konflikter. Det gjaldt især amatørspørgsmålet, udelukkelse af Sydafrika, konflikten mellem Øst og Vest og indførsel af kønstest. Ivar Vind blandede sig i disse spørgsmål. Han repræsenterede nogle klare værdier med tråde tilbage til de oprindelige værdier formuleret af Coubertin og kæmpede aktivt for dem. Hele hans indsats var præget af en tydelig værdibaseret grundholdning, som han forfægtede aktivt og konsekvent. Derfor satte han også klare aftryk i både IOC og i dansk idræt.

Ivar Vind, kammerherre, godsejer og sportsmand opbyggede et enormt arkiv, hvor alt er gemt fra møder, udvalg, korrespondance fra hans arbejde i IOC, Dan-

marks Olympiske Komité og dertil kommer avisartikler m.m.¹ I 2021 udkom bogen "Olympiske værdier og konflikter. Ivar Vind en dansk frontkæmper"². I bogen har vi ikke foretaget en systematisk gennemgang af arkivet. Det har været for overvældende og ikke muligt. Vi har foretaget nogle nedslag med opmærksomheden rettet mod spørgsmål, som stadig er aktuelle. I denne artikel vil vi sætte fokus på, hvem Ivar Vind var, og vi vil i korthed nævne nogle af de centrale sager, han engagerede sig i og satte sit præg på.

Vi håber, at andre har mod på at arbejde videre med det spændende arkiv. Arkivet er nu afleveret til rigsarkivet, hvor det vil være tilgængeligt for forskere, journalister m.m.

Hvem var Ivar Vind

Ivar Emil Vind blev født den 5. januar 1921 og døde den 11. februar 1977 i en alder af kun 56 år. Han fik konstateret meningitis og døde kun 12 timer efter på Sanderumgaard, et gods på Fyn.

Ivar Vind var aktiv atletikudøver, og han vandt allerede i studietiden et dansk kostskolemesterskab i højdespring. I 1943, 1945, 1946 og 1947 blev han dansk mester i højdespring ligesom han deltog ved EM i 1946. Under studieophold i Cambridge blev han præsident for universitets atletikklub og havde i 13 år 1947-60 rekorden for universiteterne Oxford-Cambridge. I 1947 vandt han guldmedalje ved universiteternes verdensmesterskaber i Paris. Karrieren blev relativ kort, men bemærkelsesværdig, idet hans danske højdespringsrekord fra 1947 på 1.95 m holdt helt frem til 1962 selvom nye teknikker havde afløst Vinds sakspring.

Efter 2. verdenskrig uddannede han sig først på universitetet i Cambridge i historie og økonomi (1947-48). Derefter studerede han i 18 måneder landbrug både i USA og Danmark. I 1950 blev Ivar Vind ejer af godset Sanderumgaard efter sin far.

1 Arkivet er en vigtig og spændende kilde, hvis man vil tæt på magtens centrum i IOC – set gennem danske briller. Arkivet har givet os et kig ind i IOC's historie i de meget turbulente år fra begyndelsen af 1960'erne til 1977, hvor Ivar Vind døde. Ivar Vind var en værdikæmper, og hans arkiv inviterer os ind i maskinrummet i IOC og indvier os i nogle af de store dilemmaer, som perioden i 1960'erne og 70'erne rummede. Dilemmaerne kan holdes op som et spejl for at vurdere OL, eliteidrætten og holdningerne i dag.

Arkivet består af guldne papirer, halvdårlige fotokopier, kopier på tyndt gennemslagspapir, telegrammer, håndskrevne breve, avisartikler m.v. I arbejdet med arkivet er vi kommet tæt på Ivar Vind. Ved at læse de mange breve kommer der noget autentisk ind i arbejdet med historien, og materialet minder os om det enorme arbejde, det er og har været at fastholde og udvikle en global idrætsorganisation som IOC.

Arkivet indeholder ud over mødereferater fra IOC i perioden, referater NOC, DOK og samt korrespondance mellem medlemmerne af de respektive organisationer. Derudover er der et utal af brevvekslinger og omfattende korrespondance og udvekslinger af synspunkter – nogle fortrolige – mellem Ivar Vind og blandt andet præsidenterne Avery Brundage, Lord Killanin, David Exeter og andre betydende medlemmer af IOC. Dertil kommer diskussioner om optagelse af nye lande, politik, om valg af værtsbyer for de olympiske lege, opfølgning på mange af de kontroversielle sager, som de blev fremstillet i korrespondance, aviser m.m.

2 Trangbæk, Else, Søren Riiskjær, Morten Mølholm Hansen, Olympiske værdier og konflikter. Ivar Vind en dansk frontkæmper, DIF 2021.

Herefter helligede han sig landbruget, hvor han ved effektiv benyttelse af moderne landbrugsmetoder hævdede sig som en dygtig godsejer. Året efter i 1951 giftede han sig med Alexandra, datter af den danske Prins Erik, som var onkel til den danske kong Frederik IX.

Opholdet på Cambridge fik helt afgørende betydning for Vinds engagement i idræt. Det var historiefaget han indskrev sig til, men det var universitetssporten, som optog ham mest. Sporten gav ham adgang til Fitchwilliam College. Sportsdisciplinerne her var ikke kun højdespring. Også diskos, stangspring og spydkast var med til at give så gode placeringer, at han blev præsident for Cambridge University Athletics Club i 1947-1948.

I sin dagbog uddyber Vind, hvad Cambridge lærte ham om sporten:

Cambridge lærte mig sportens mange sande glæder - ikke fordi jeg ikke kendte dem før; men jeg forstod glæden ved en daglig træning i opbyggelsen af ens fysik. Vigtig blev den tillid den gav mig og ikke alene selvtillid men tillid fra mine medmennesker. Jeg forstod, at sport var ikke alt, men det kun var værktøj i opdragerens hænder, hvor højt man end steg i sin sports karriere så var det ikke resultatet alene, der blev bemærket - langt mere karakteren bag resultaterne. Denne tillid fra andre skabte hos mig en selvtillid, der har været afgørende for også andre spørgsmål.

I den forbindelse kom han til at lære sin senere kollega i IOC, David Exeter, at kende. Det blev et livsvarigt venskab, som også fik afgørende betydning for Vinds involvering i IOC. Exeter blev medlem af IOC allerede i 1930'erne, og fra 1946 var han også formand for det internationale atletikforbund – en post han bestred helt frem til 1976. Exeter og Vind kom til at køre et meget tæt parløb i IOC.

Vind blev ikke udtaget til OL i 1948, hvilket hans idrætslige præstationer ellers kvalificerede ham til. Man ville fra Danmarks Olympiske Komité (DOK) ikke godtage de resultater, der var opnået på Cambridge, idet træningen var foregået i udlandet - ikke i Danmark. Det var en stor skuffelse for Ivar Vind.

David Exeter og Ivar Vind

Ivar Vind med IOC symboler

Om udpegningen til IOC medlem

Ivar Vind blev foreslået til IOC af Prins Axel³. Vind deltog i 1959 i IOC's møde i München, hvor indstillingen blev godkendt. I et notat i forbindelse med indstillingen blev han beskrevet således:

Han har ingen politiske tilknytninger og har aldrig deltaget i det offentlige politiske liv, han har en stærk tro på det frie initiativ og det konstruktive internationale samarbejde. Han har tillid til, at den "olympiske bevægelse" har en stor opgave at udføre nu og i fremtiden. Han og hans kone har rejst over hele verden og er for nylig vendt tilbage fra Japan og Indien. Af at være en typisk godsejer er Vind stadig en mand med intens interesse for internationale problemer.

I forbindelse med godkendelsen svarede Vind på spørgsmålet om sin holdning til IOC-idealet om at repræsentere IOC i Danmark og ikke Danmark i IOC: "Det er den eneste måde, hvorpå de fundamentale principper for den olympiske bevægelse kan styrkes og vedligeholdes."

Allerede ved udpegningen havde Vind et bredt internationalt netværk, og ikke mindst hans kontakt til David Exeter fik afgørende betydning. Vind blev medlem og formand for en række betydende kommissioner, ligesom han i perioden 1963-1967 var medlem af den helt centrale Executive Committee.

Arbejdet med de mange udvalg var krævende, og indsatsen var ulønnet, ligesom han selv måtte betale langt de fleste rejser og ophold. Sønnen Erik Vind fortæller om sin fars arbejdsdag:

En normal dag - når han var i Danmark ville starte ved 5 tiden om morgenen, hvor han ville skrive en masse brev kladder - i hånden. Brevene ville han efterfølgende bearbejde, og op af formiddagen ville han om nødvendigt (det var ofte) prøve dem af på min mor for at finde de helt rigtige udtryk og points. Meget var på engelsk og lidt på fransk. De værste fejl blev luget fra. Ved 10-tiden kom en sekretær, og så blev der dikteret og skrevet ind etc.

Det har krævet planlægning at skulle passe opgaverne i IOC sammen med arbejdet hjemme på Sanderumgård. Med hjælp fra en sekretær, som Ivar Vind selv betalte, og hans hustru fik han arbejdet til at fungere.

Det var dengang forbundet med ret betydelige omkostninger at være medlem

³ Prins Axel af Danmark (1888 –1964) var en dansk prins, søn af Prins Valdemar og barnebarn af Christian 9. Prins Axel var søofficer og erhvervsmand. Han var medlem af IOC 1931-1958 og i perioden 1952-1956 som medlem af Executive Committee. Fra 1934-1953 var han direktør for Østasiatisk Kompagni. Han var på et tidspunkt direktør for SAS.

af IOC. Medlemmerne måtte selv betale for de mange rejser og selv forestå sekretærhjælp. I lyset af den enorme korrespondance, som Vind har forestået, må det have kostet ganske mange ressourcer, og de mange – dyre – rejser til lande over hele verdenen var bestemt ikke billige. I nogle tilfælde blev opholdet i de fremmede lande betalt af værterne, men i andre tilfælde måtte Vind, som andre på den tid, selv betale, hvilket har sat en naturlig begrænsning for valg af IOC medlemmer.

Efter Ivar Vinds død blev Niels Holst Sørensen⁴ udpeget som IOC's repræsentant i Danmark. Perioden fra ca. 1980 repræsenterede en ny tid for IOC, hvor der bl.a. begyndte at komme penge til IOC. Da Niels Holst Sørensen blev spurgt om han kunne tænke sig at efterfølge Ivar Vind, indrømmede han, at han "*ikke vidste meget om det olympiske på det tidspunkt*", men han gjorde klart, at såfremt han ikke fik dækket sine omkostninger af DOK, måtte han takke nej. Dette fik han så. Det varede dog ikke længe før, som han siger, at "*alt blev betalt af IOC.*"

Ivar Vinds omdømme og hans værdier

Ivar Vind nød stor respekt og fik stor indflydelse i IOC. Han færdedes frit og utvungent i det internationale netværk, og han formulerede sig klart i rapporter og personligt i de mange breve med centralt placerede IOC medlemmer. Sammen med præsident Avery Brundage, senere Lord Killanin, og David Exeter satte Vind dagsordener i den olympiske bevægelse fra begyndelsen af 1960'erne og frem til sin død. Som Brundages kronprins i IOC var der forventning til, at Vind ville blive organisationens kommende præsident, men selv afviste han muligheden, da han ikke fandt det foreneligt med at passe et gods. Derimod accepterede han formandsposten for DOK, som han bestred 1973-77.

Vinds værdier blev på mange måder udfordret i perioden. Således ønskede han at friholde legene for uvedkommende politisk og kommerciel udnyttelse, fordi han helt på linje med Coubertin frygtede, at stærke økonomiske interesser ville overtage den olympiske idé. Alligevel bidrog han til en liberalisering af amatørreglerne efter Avery Brundages fratrædelse i 1972.

Mange OL-atleter har gennem årene fremhævet, hvor stor en oplevelse det er at gå efter den danske fane ind på et OL-stadion, ligesom det for enkelte naturligvis er oplevelsen af at se Dannebrog gå til tops, hvis man havde vundet en medalje. Det ændrer dog ikke det forhold, at Vind på et møde i Mexico i 1968 stemte for, at man fjernede de nationale flag ved OL. Det var i en periode, hvor national selvfølelse og måske også selvhævdelse havde gode vækstbetingelser. Ivar Vind fandt, at denne voksende nationalisme belastede de olympiske værdier. Forslaget blev nedstemt med blot to stemmer. Men, som han siger, "*nu tror jeg ikke, det kan gennemføres.*"

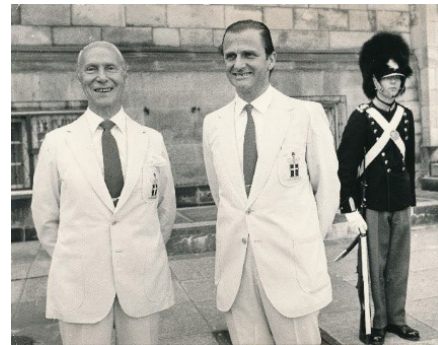
⁴ Niels Holst Sørensen, (1922 -) medlem af IOC 1978-2002, tidligere 400 og 800 løber. I 1946 vandt han guld ved EM i 400 m og sølv i 800 m.

Det paradoksale er jo, at mens verden bliver mindre og mindre, bliver nationalfølelsen større og større.” Han erkendte dog, at de aktive er glade for de olympiske ceremonier.

I forbindelse med Vinds 50 års fødselsdag var der et utal af rosende artikler om ham i de danske aviser. Han var vellidt blandt journalister, fordi han altid gav sig tid til at tale med dem og altid havde noget væsentligt at sige. Han blev blandt andet kaldt “En sportens gentleman”, og mange nævner, at han var Brundages kronprins. Men, som der står, *“hvor mangemillionæren Avery Brundage, som ikke har andet at lave, har Vind sin “lille forretning” (sit landbrug på Fyn) at passe.”*⁵ Selvom han ikke har ønsket at være kandidat til præsidentposten, giver journalisten udtryk for, at han håber Vind fortsætter længe i IOC – *“en værdigere og mere ideelt indstillet repræsentant kunne Danmark ikke få. At han samtidig har et godt humør, er venlig og charmerende og ved uendelig meget om idræt, gør ham om muligt endnu mere velegnet.”*

Ivar Vind og Average Brundage

Gudmund Schack, DOK og Ivar Vind

Knap et år før Vinds død bragte Frederiksborg Amts Avis den 9. februar 1976 et stort interview med ham under overskriften “Ivar Vind om de fem P’r der truer de olympiske lege.” Artiklen fortæller om, hvor han stod, hvad han stod midt i og om de trusler, han syntes, OL stod overfor. Her bringer vi kun de 5 p’er i overskrift af det meget lange interview.

Præparater skaber det mekaniske menneske, der bæres ind i kuvøse.

Penge vil gøre de aktive til sandwich-mænd i et reklameshow.

Politik kan ødelægge alt, som det var næved i München-tragedien.

Popularitet kvæler legene, fordi flere og flere vil være med.

Prestige er skyld i, at værtsbyerne forløfter sig på opgaven.

⁵ Artikel af Poul Prip, Berlingske Tidende 5 januar 1971.

VIND – OM AMATØRREGLER, POLITIK, DOPING OG KØN

Vind og den stigende kommerialisering

Amatørspørgsmålet var i 1960'erne et brændende problem.

Coubertin var selv stærkt optaget af at holde “de merkantile kræfter” ude, som ønskede at bruge idrætten til “at øge udbyttet af egne forretninger” og som ville føre til en “hastig hensygnen af det ædle sindelag”.

Men amatørreglerne var blevet overhalet af virkeligheden. Deltagelse i et OL var ikke længere en uforpligtende hobby. Det krævede en omfattende og langsigtet indsats med inddragelse af videnskabelige træningsmetoder. Og det krævede deltagelse i mange internationale stævner og konkurrencer og organisatorisk opbakning. En sådan indsats kunne ikke længere forenes med uddannelse eller almindeligt arbejde.

De kommunistiske lande i Østeuropa udviklede den såkaldte statsamatørisme. De talentfulde idrætsudøvere blev ansat i hæren eller politiet, hvor de kunne koncentrere sig om træning og konkurrencer. I Vesten stod producenter af især sportsudstyr i kø for at finansiere eliteidrætsudøverne, fordi TV havde forvandlet eliteidræt til en attraktiv reklameplatform. Men amatørreglerne stod i vejen, og derfor kunne de østeuropæiske lande hjemtage stadig flere medaljer.

Ivar Vind blev sat i spidsen for at modernisere amatørreglerne, men stødte mod Brundage's konservatisme. Den danske sejler Paul Elvstrøm kom ufrivilligt i centrum, da konflikten om reglerne kulminerede. En bagatel var lige ved at forhindre hans deltagelse ved OL i 1972, hvor han stillede op som storfavorit i Solingklassen. Et engelsk forlag oversatte og udgav en bog om kapsejlsregler forfattet af Paul Elvstrøm. På omslaget oplyste de hans olympiske guldmedaljer. Det var i IOC's øjne en overtrædelse af amatørbestemmelserne, for det blev betragtet som en kommerciel udnyttelse af hans olympiske meritter.

Ivar Vind bistod aktivt Elvstrøm i den lange og opslidende proces, hvorefter Elvstrøm fik lov af deltage i legene. Efter legene lykkedes det at gennemføre en omfattende revision af amatørbestemmelserne. Amatørbegrebet blev helt afskaffet i 1986.

Vind og de politiske udfordringer

Fodbold VM i Qatar og vinter OL i Kina har aktualiseret debatten om forholdet mellem idræt og politik. Men i 1960'erne var spørgsmålet om udelukkelse af Sydafrika fra OL langt mere vidtgående.

En lang række gamle kolonier opnåede selvstændighed i 1950'erne og 60'erne. Især de nye nationer i Afrika opfattede apartheidregimet i Sydafrika som en hovedfjende, og de kunne anvende deres nye stemme i det internationale samarbejde til at bekæmpe regimet. De lagde derfor stort pres på IOC for at få udelukket Sydafrika fra de olympiske lege. Ivar Vind sympatiserede med bestræbelserne og udtalte

klart, at der burde iværksættes sanktioner over for Sydafrika.

IOC forsøgte at vinde tid og nedsatte en kommission, der skulle undersøge omfanget af apartheid i sydafrikansk idræt. Kommissionen kunne konstatere, at raceadskillelse var systematisk og formaliseret – sorte og hvide måtte ikke dyrke idræt sammen, sorte og hvide tilskuere skulle holdes adskilt, sorte atleter kunne ikke udtages til internationale konkurrencer m.v. Men den sydafrikanske olympiske komite blev “frikendt”. Raceadskillelsen var et resultat af regeringens politik, og det kunne den olympiske komite ikke blande sig i.

IOC valgte derfor, at Sydafrika fortsat kunne deltage ved OL. Sport og politik måtte ikke sammenblandes. Men det affødte en voldsom reaktion fra de nye stater, og Sovjet valgte at støtte protesterne ikke mindst med den skjulte dagsorden at opnå en styrkelse af Sovjets position i IOC. Til Ivar Vinds store fortrydelse valgte IOC at omstøde beslutningen og udelukke Sydafrika fra OL i 1968. Ivar Vind blev dybt skuffet over beslutningen. Han fandt, at IOC havde lade sig presse af politiske interesser, og at det var en glidebane, der kunne true IOC's grundfæstede uafhængighed.

Sagen illustrerer tydeligt et dybtliggende dilemma: På den ene strider enhver form for diskrimination mod de grundlæggende værdier i idræt. På den anden side har og havde en indgriben politiske konsekvenser. Idrætten er en del af samfundet både nationalt og globalt. De politiske konflikter kan ikke isoleres. Idrættens organisationer må derfor tage ansvar og forholde sig til disse konflikter.

Vind og doping

Billedet af den danske cykelrytter Knud Enemark, der falder om under 100 km holdtidskørsel ved OL i 1960, er blevet ikonisk.

Dødsfaldet gav øjeblikkeligt anledning til mange rygter og spekulationer, og Ivar Vind engagerede sig stærkt i opklaringen af dødsfaldet, idet han ikke var tilfreds med de italienske myndigheders behandling af sagen. Det lykkedes aldrig at afdække omstændighederne. Den dag i dag er det stadig uklart, om Enemark havde indtaget nogle stoffer.

Det er heller ikke så afgørende. Faktisk var det slet ikke forbudt at indtage stoffer af nogen art. Pointen er, at dødsfaldet, som blev transmitteret direkte til hele verden, blev et wake-up call for IOC. Nødtvunget og nølende begyndte man at udforme regler. En medicinsk komite kunne efter syv år anbefale et forbud mod doping. Men listen over forbudte stoffer var kort. Den omfattede seks stoffer, hvoraf de fire mere havde rod i moralske overvejelser end i præstationsfremmende – alkohol, cannabis, opium og kokain. Anabole steroider blev til gengæld tilladt!

Men kampen mod doping blev aldrig effektiv. Uklare og uensartede regler forhindrede en effektiv indsats og den var måske heller ikke helhjertet ment fra alle sider. Først efter skandalerne i 1998 og oprettelsen af WADA blev der på internationalt plan iværksat en systematisk indsats.

Vind – og tvivlen på kvindernes køn

Coubertin var stærkt imod, at kvinder skulle deltage ved olympiske lege. Deres rolle var alene at “kranse sejrherrene”. Alligevel fik kvinder hurtigt adgang til at deltage i udvalgte discipliner.

I 1950’erne begyndte de østeuropæiske kvinder at gøre sig stærkt gældende. Men deres dominans fik mange til at stille spørgsmål ved deres køn. Var det nu *rigtige kvinder*? IOC valgte derfor at indføre kønstest. Fra 1968 måtte kvinderne stille op til mere eller mindre primitive og mere eller mindre ydmygende tests.

Hvis jeg skal være ganske ærlig, bryder jeg mig rent etisk ikke om kønstest. Jeg har ganske vist været med til at indføre kontrol af kvindelige idrætsfolk ved De olympiske Lege, men det skyldes først og fremmest, at vi har følt os presset af en række specialforbund. Vi har dog betinget os, at der tages de størst mulige menneskelige hensyn, og at undersøgelserne foregår under dybeste diskretion.

Sådan udtalte Ivar Vind sig til Aarhus Stiftstidende den 15. november 1971. Vind beklagede udviklingen i sporten, som “*har udviklet sig i så uheldig retning, hvor rekorder og medaljer, udnyttes nationalt og politisk.*”

Årsagen til, at Aarhus Stiftstidende tog sagen op, var kritik i forbindelse med testen af den århusianske atletikudøver Ann Stolze ved EM i Athen i 1969. Hun måtte testes tre gange, før de kunne konstatere, at hun var kvinde. Sagen om kønstest blev fulgt op af en sag om krav om test for de kvindelige håndboldspillere. Håndbold kom i 1972 på det olympiske program for mænd, men ikke kvinder. Alligevel besluttede det internationale håndboldforbund, at kvinder, der skulle deltage ved VM i december 1971, skulle testes. Sagen bliver fulgt tæt af Aarhus Stiftstidende, og i avisens leder 16. november stod “*Et samfund skal bedømmes på, hvordan man behandler minoritetsgrupper. Vi må ikke lade sporten blive inhuman.*”

Aarhus Stiftstidende havde sat gang i en debat, som krævede opfølgning. Idrætslægen N.A. Sehested og Ivar Vind opfordrede danske forskere til at gå ind i sagen og udarbejde et responsum. Resultatet blev, at fem læger og forskere udarbejdede et responsum, som blev sendt til IOC. Essensen var, at kønstesten var uforsvarlig på grund af alle dens medicinske mangler. Vind pressede på i IOC for, at IOC’s medicinske komité skulle mødes med de danske forskere. Det lykkedes langt om længe. Resultatet af mødet blev, at IOC’s medicinske komité gav udtryk for, at de var uenige med de danske forskere. Testen blev sidste gang anvendt ved legene i Atlanta 1996. Siden har nye sager skabt debat om hvorvidt kvinderne nu også er *rigtige kvinder* og rejst spørgsmål om køn og kønsidentitet.

AFRUNDING

Ivar Vind døde – midt i arbejdet – den 11. februar 1977 i en alder af 56 år.

For eftertiden fremstår Ivar Vind som den dansker, der fik størst indflydelse i IOC, og han markerede sig som en stærk repræsentant for de oprindelige olympiske idealer. Han levede til fulde op til Coubertins intentioner. Han var sindbilledet på de klassiske olympiske værdier. Han repræsenterede de grundlæggende idealer og forsvarede dem gennem hele livet. Han var ikke blind for de ændrede vilkår for den olympiske ide, og han forsøgte på mange punkter at modernisere grundlaget for de olympiske lege. Men de grundlæggende værdier holdt han fast i.

Han havde opbygget et betydningsfuldt netværk tæt på magtens centrum, men han mistede aldrig dialogen med atleterne, som han kæmpede for. Han var selv en dygtig idrætsmand med høje idealer. En olympiske kæmpe.

På spørgsmålet om hvad de mente, deres far gerne ville huskes for, svarer Ivar Vinds sønner Erik og Georg: “*at arbejde på at skabe fairplay og være med til at udvikle rammerne for de olympiske lege, til personlig udvikling for den enkelte udøver.*”

En nekrolog i Ekstra Bladet over Ivar Vind spæde, at med Ivar Vinds død fik “*OL-tanken endnu sværere ved at overleve.*” Det kom til at holde stik – nye mænd, og ikke mindst nye tider og nye udfordringer satte værdierne på prøve.

ANVENDT LITTERATUR TIL DENNE ARTIKEL

- Bøgeskov, L. (2001, 9. april). Dopingmysteriet uden løsning. *Politiken*.
- Bøgeskov, L. (2001, 9. april). Intet bevis i historisk dopingsag. *Politiken*.
- Bøje, C. (1970, 9. marts). Opfordring til oprør hos sportsungdommen (Kronik). *Politiken*.
- Coubertin, P. de (1996). *Den olympiske idé – Taler og artikler*. Det lille Forlag.
- Digel, H. (2018). Intersexuality in sport – on the verdict of a German court. *Journal of Olympic History* 26(1), 62-65.
- Dimeo, P. (2016, March 1st). *The truth about Knud: revisiting an anti-doping myth*. The Sports Integrity Initiative. <https://www.sportsintegrityinitiative.com/the-truth-about-knud-revisiting-an-anti-doping-myth/>
- Findling, J. E., & Pelle, K. D. (Eds.). (2004) *Encyclopedia of the modern Olympic Movement*, Greenwood Press.
- Guttman, A. (2002). *The Olympics. A history of the modern games* (2.ed.), University of Illinois Press.
- Guttman, A. (1991). *Women's sports. A history*, Columbia University Press.

- Hansen, J., & Skovgaard T. (2012). *De olympiske lege – en kort verdenshistorie*. Syddansk Universitetsforlag.
- Hansen, M. M., & Trangbæk, E. (red.). (2005). *Som ringe i vand – en antologi i anledning af Danmarks Olympiske Komité's 100-års jubilæum*. Danmarks Idræts-Forbund.
- Hay, E. (1974). Femininity test at the Olympic Games. *Olympic Review* 1974(76-77)
- Hunt, T. M. (2011). *Drug games – The International Olympic Committee and the politics of doping, 1960-2008*. University of Texas Press.
- Kulturministeriet. (1999). *Doping i Danmark – en hvidbog*.
- Kønstest er uansvarlig, (1972). *Idrætstliv* (3), 6.
- Møller, V. (2005). Knud Enemark Jensen's death during the 1960 Rome Olympics: A search for truth? *Sport in History*, 25(3), 452-471. <https://doi-org/10.1080/17460260500396319>
- Sandahl, B. (2006) Dopingsfrågan i historisk belysning. *Idrottsforum.org*. <https://idrottsforum.org/articles/sandahl/sandahl061115.html>
- Skjoldhøj, O. (2001, 30. april). Indicierne er belastende for Knud Enemark. *Politiken*.
- Trangbæk, E. (2018). *Olympiske kvinder. Om topsport og kvindeliv gennem 100 år*. Syddansk Universitetsforlag.
- Trangbæk, E., Hansen, J., & Kayser Nielsen, N. (red.). (1995). *Dansk Idrætstliv* (Bd. 1 og 2). Gyldendal.
- Vind, I. (1970). Idrætten er tjener – ikke mester. I *Dansk Idræts-Forbunds Årbog 1970* (s. 66-71). Dansk Idræts-Forbund.
- Vind, I. (1972). Pro et Contra. *Idrætstliv* (19), 8-10.

ANDRE REFERENCER OG INTERNET HJEMMESIDER

Aarhus Stiftstidende den 14/11 1971, 15/11 1971, 16/11 1971, 17/11 1971, 18/11 1971, 20/11 1971, 21/11 1981, 22/11 1971, 4/4 1972

<https://www.olympic.org>

ABSTRACT

In the period from the 1960s until the 1980s was the Olympic idea and the International Olympic Committee (IOC) under pressure from many sides. The political conflicts on the global stage left its mark, commercialization eroded outdated amateur rules, doping became an obvious problem, and some of the fundamental Olympic values were debated.

During this very period, the Dane Ivar Vind had a seat in the IOC - from 1959 until his death in 1977. He got a central position and has probably been the most powerful Dane in international sports. In the article we especially will give a picture of who Ivar Vind was and some of the big dilemmas that Vind became involved in and actively related to.

ELSE TRANGBÆK, professor emerita Københavns Universitet, ph.d. i historie. Hun har især forsket i idræts- og kvindehistorie. Hun er tidligere eliteidrætsudøver og OL deltager i 1968 i gymnastik, og mangeårige frivillig leder i idrætten. I 1984 var hun initiativtager til oprettelse af Dansk Idræthistorisk Forening. Hun fik i 2020 IOC's Women and Sports Award for Europa for sit mangeårige arbejde inden for idrættens verden og hendes forfatterskab om især kvinder og idræt.

SØREN RIISKJÆR, cand.phil, tidligere kontorchef i Kulturministeriet, tidligere direktør i Team Danmark, og tidligere idrætspolitisk chef i DGI. Har deltaget i et omfattende idrætspolitisk arbejde nationalt og internationalt, forfatter til en række bøger og artikler med fokus på idrætspolitik. I dag redigerer han en blog om dansk idrætspolitik og producerer jævnligt podcasts om idrætspolitiske temaer.